

POMOC SPOŁECZNA

Komentarz

Iwona Sierpowska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **5**

POMOC SPOŁECZNA

Komentarz

Iwona Sierpowska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE **5**

Stan prawny na 26 sierpnia 2020 r.

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Tomasz Pietrzak

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8223-100-7
5. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Wstęp

Pomoc społeczna jest zagadnieniem interdyscyplinarnym, instytucją polityki społecznej i częścią działu administracji rządowej o nazwie „zabezpieczenie społeczne”. Problematyką tą zajmują się różne obszary nauki, w tym pedagogika, polityka społeczna i socjologia. W doktrynie prawa przedmiotowa dziedzina łączona jest z prawem administracyjnym i prawem zabezpieczenia społecznego (prawem socjalnym). W regulacjach odnoszących się do socjalnej ochrony jednostki pomoc społeczna jawi się jako ostateczna forma wsparcia. Umieszczenie pomocy społecznej niejako na końcu świadczeń socjalnych jest odwołaniem do zasady pomocniczości i wskazuje na uruchomienie systemu pomocowego dopiero wtedy, gdy nie można przyznać innych świadczeń. Udzielenie pomocy społecznej powinno następować wówczas, gdy osoba lub rodzina nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb z dochodów otrzymywanych z pracy lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Państwo nie wyręcza jednostki, gdy jest ona samowystarczalna, wspomaga ją w chorobie, starości, niepełnosprawności, macierzyństwie i ratuje w sytuacjach kryzysowych, których nie jest ona w stanie samodzielnie przezwyciężyć. Rolą organów władzy jest stworzenie podstawowych warunków umożliwiających godną egzystencję. Kiedy warunki bytowe ulegają skrajnemu pogorszeniu, władze publiczne powinny udzielić jednostce lub rodzinie wsparcia. Celami pomocy społecznej są doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia świadczeniobiorców oraz zintegrowanie ich ze środowiskiem. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc ta ma charakter przejściowy i zakłada aktywizację podmiotów z niej korzystających.

Współcześnie pomoc społeczna jest utożsamiana z rozbudowanym systemem świadczeń i instytucji. Realizacją jej zadań zajmują się organy administracji publicznej i w coraz większym stopniu podmioty niepubliczne. Aparat wykonawczy pomocy społecznej tworzą zróżnicowane jednostki organizacyjne, takie jak: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki wsparcia, domy pomocy społecznej. Działalność tych jednostek wspierana jest przez fundacje, kościoły, organizacje społeczne i osoby fizyczne. Pomoc społeczna to również wykwalifikowane

służby socjalne. Proces ich tworzenia został zapoczątkowany w Polsce w latach 90. XX w., w szczególności przez sformułowanie ustawowych wymagań dotyczących wykształcenia oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników tych służb.

Funkcjonowanie szeroko rozumianej pomocy społecznej znajduje umocowanie w źródłach prawa różnej rangi, wśród nich najważniejsze miejsce zajmuje ustawa z 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.). Analizie jej przepisów poświęcony jest niniejszy komentarz. Opracowanie jest wykładnią postanowień normatywnych dokonaną w świetle poglądów doktryny i judykatury. Omawia poszczególne przepisy odrębnie, ale jednocześnie kompleksowo, przez odwołanie się do pokrewnej problematyki zawartej w komentowanej ustawie, a także innych źródłach prawa. Publikacja jest piątym, uzupełnionym i zaktualizowanym wydaniem komentarza, uwzględnia nowelizacje ustawy o pomocy społecznej oraz przepisy wykonawcze wypełniające jej delegacje. Komentarz ustosunkowuje się do zmian, jakie zaszły w obszarze pomocy społecznej na przestrzeni kilkunastu lat, ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich nowelizacji, w tym długo wyczekiwanego przez praktykę uporządkowania zasad funkcjonowania placówek całodobowej opieki oraz zasad wnoszenia opłat za pobyt w domach pomocy społecznej. Niewątpliwym udziałem w nadaniu obecnego kształtu części przepisów miały postulaty doktryny i judykatury. Opracowanie odzwierciedla również aktualne linie orzecznicze, pozostające pod wpływem zmian zachodzących w prawie i rozwijającego się w omawianej sferze piśmiennictwa naukowego. Ukazuje ponadto sieć normatywnych powiązań pomiędzy komentowanym aktem a innymi ustawami. Wydanie zawiera notę bibliograficzną z literaturą prawniczą oraz publikacjami z zakresu pedagogiki, socjologii i polityki społecznej, co umożliwia poszerzenie wiedzy w omawianej dziedzinie.

Komentarz powinien przyczynić się do lepszego zrozumienia przepisów ustawy o pomocy społecznej oraz ułatwić jej stosowanie i rozwiązywanie kwestii spornych. Skierowany jest do osób zajmujących się zawodowo pomocą społeczną, prawników, pracowników socjalnych, pracowników urzędów administracji publicznej oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Będzie również użyteczny dla studentów oraz słuchaczy studiów podyplomowych i szkoleń specjalizacyjnych.

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

ROZDZIAŁ 1

Zasady ogólne i zakres podmiotowy ustawy

Art. 1. [Zakres normowania]

Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie pomocy społecznej;
- 2) rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- 3) organizację pomocy społecznej;
- 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Ustawa z 12.03.2004 r. jest trzecią w Polsce ustawą normującą pomoc społeczną. Doro-bek ustawodawstwa w tej dziedzinie nie jest bogaty. Składają się na niego jedynie dwie ustawy bezpośrednio odnoszące się do powyższej problematyki: ustawa z 16.08.1923 r. o opiece społecznej (Dz.U. poz. 726 ze zm.) i ustawa z 29.11.1990 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 1998 r. poz. 414 ze zm.). Warto zwrócić uwagę, że akt z 1923 r. oficjalnie stracił moc obowiązującą dopiero po wejściu w życie ustawy z 1990 r., w rzeczywistości jednak nie był stosowany w okresie trwania państwa socjalistycznego. Ustawę o opiece społecznej traktowano jako uchyloną w drodze *desuetudo*.

Obecnie obowiązująca ustawa o pomocy społecznej została uchwalona w okresie uzy-skiwania przez Polskę pełnoprawnego członkostwa w Unii Europejskiej, co wpłynę-ło na nowy kształt systemu pomocy społecznej. Struktura ustawy została podzielona na cztery zasadnicze części – działy. Pierwszy zawiera przepisy ogólne, drugi poświę- cony jest świadczeniom z pomocy społecznej, trzeci – organizacji pomocy społecz-

nej. W czwartym natomiast znajdują się przepisy zmieniające, przejściowe i końcowe. Systematyzacja ta nawiązuje do treści art. 1. Przepis ten w sposób ogólny określa najważniejsze elementy systemu pomocy społecznej i zagadnienia poddane legislacji. Jednakże, pomimo że został on podzielony na cztery części, jego konstrukcja nie odpowiada dokładnie zawartości poszczególnych działów ustawy. Prawodawca kieruje się tu kryterium przedmiotowym, wybierając zagadnienia kompleksowo unormowane w całej ustawie – zadania, świadczenia i organizację pomocy społecznej, które niezależnie od poświęcenia im odrębnych rozdziałów wymagają dekodowania z wielu przepisów ustawy umieszczonych w różnych jej częściach.

Określone w pkt 1 zadania z zakresu pomocy społecznej są szczegółowo sklasyfikowane w rozdziale 2 działu I. Problematyka zadań różnych podmiotów działających w sferze pomocy społecznej przewija się jednak w całej ustawie, dowodzi tego m.in. rozwinięcie i konkretyzacja zadań organów administracji publicznej i jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w części dotyczącej świadczeń i zasad funkcjonowania placówek pomocy społecznej. O zadaniach jest mowa w przepisach odnoszących się do działalności podmiotów niepublicznych w sferze pomocy społecznej. Ustawodawca rozwija tu zarówno uprawnienia i obowiązki tych podmiotów, jak i związane z nimi kompetencje organów administracji publicznej, dotyczące np. zlecenia zadań z zakresu pomocy społecznej, udzielania i cofania zezwoleń, sprawowania kontroli. Dlatego też pkt 1 komentowanego artykułu nie powinien być odnoszony wyłącznie do rozdziału 2 „Zadania pomocy społecznej”, ale należy go analizować w szerszym kontekście. Jednocześnie ustawodawca wskazuje tu ważną materię regulacji. Posługując się określeniem „zadania”, sygnalizuje występowanie pewnych obowiązków i celów, które państwo realizuje za pośrednictwem określonych podmiotów. W doktrynie prawa zadania określa się jako stan rzeczy, który ma być utrzymany bądź osiągnięty, zaś cel oznacza dążenie do osiągnięcia stanu rzeczy. Zadanie urzeczywistnia wyznaczony cel za pomocą konkretnych środków i form działania¹. Zadania i cele są zawsze łączone z jakimś określonym podmiotem.

Drugi zakres regulacji odnosi się do świadczeń z pomocy społecznej. Są to zróżnicowane formy wsparcia, których celem jest zaspokojenie określonych potrzeb beneficjentów i zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego. Ustawodawca poświęca świadczeniom wiele uwagi, wymieniając szczegółowo ich rodzaje, warunki przyznawania oraz normując tryb udzielania pomocy. Określa również zasady odpłatności za świadczenia

¹ M. Górski, *Pojęcia – „funkcje administracji państwowej” i „zadania administracji państwowej”*, AUL 1992, Folia Iuridica nr 52, s. 69 i n.; J. Jeżewski, *Funkcje administracji – zagadnienia wstępne*, AUW 1985, Prawo CXLI, s. 109–114. Zob. także M. Stahl, *Cele publiczne i zadania publiczne* [w:] *Koncepcja systemu prawa administracyjnego*, red. J. Zimmermann, Warszawa 2007, s. 100–101; R. Stasikowski, *O pojęciu zadań publicznych (studium z zakresu nauki administracji i nauki prawa administracyjnego)*, Sam. Teryt. 2009/7–8, s. 57 i n.

i ich zwrotu. Należy zauważyć, że omawianej problematyce poświęcony jest w szczególności dział II ustawy, którego tematyka jest jednak bardziej zróżnicowana. Obok regulacji dotyczących *stricte* świadczeń znajdują się w nim rozdziały poświęcone: domom pomocy społecznej, usamodzielnianiu, prowadzeniu działalności gospodarczej w zakresie pomocy społecznej oraz integracji uchodźców. Zagadnienia te pozostają w ścisłym związku z problematyką świadczeń i można uznać za zasadne umieszczenie ich w tej części ustawy.

Trzeci zakres ustawowej regulacji odnosi się do organizacji pomocy społecznej. Do problematyki tej należy zaliczyć unormowania dotyczące pracowników socjalnych oraz organów pomocy społecznej wraz z aparatem wykonawczym i pomocniczym, w którym mieszczą się urzędy i jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Zagadnienia z zakresu organizacji pomocy społecznej rozproszone są po całej ustawie. Pomimo że poświęcony jest im dział III, zdecydowana większość jednostek organizacyjnych pomocy społecznej omówiona jest w dziale II, dotyczącym świadczeń.

Zagadnienia zadań, świadczeń i organizacji stanowią trzon systemu pomocy społecznej, dlatego też słusznie zostały one określone w art. 1 u.p.s. jako najważniejsze elementy regulacji prawnej. Niemniej ustawodawca wymienia obok nich również zasady i tryb postępowania kontrolnego w sferze pomocy społecznej. Nadzór i kontrola zostały uregulowane w rozdziale 4 działu III i nie było potrzeby wyodrębniania kontroli jako osobnego zakresu regulacji, zwłaszcza że jest to część organizacji pomocy społecznej, którą ustawodawca wymienia w pkt 3 komentowanego artykułu. Być może wyróżnienie tej problematyki w art. 1 związane jest z jej pierwszym, szerszym omówieniem w ustawie. Poprzednia ustawa o pomocy społecznej jedynie wzmiankowała o kontroli. Można również sądzić, że ustawodawca sygnalizuje w ten sposób znaczące miejsce działań kontrolno-nadzorczych w pomocy społecznej.

Ustawa jest najważniejszym, ale nie jedynym źródłem prawa pomocy społecznej. Jej uzupełnienie i uszczegółowienie stanowią liczne akty wykonawcze. Ponadto regulacje z zakresu pomocy społecznej oraz instytucje i rozwiązania charakterystyczne dla niej można odnaleźć w wielu innych źródłach, np. w: ustawie z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.), ustawie z 7.01.1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz.U. poz. 78 ze zm.), ustawie z 19.08.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685), ustawie z 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 426 ze zm.), ustawie z 21.06.2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2133), ustawie z 13.06.2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176), ustawie z 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.), ustawie z 20.04.2004 r. o promocji za-

trudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 ze zm.), ustawie z 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218), ustawie z 7.09.2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 808 ze zm.), ustawie z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821), ustawie z 5.12.2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1390 ze zm.), ustawie z 5.08.2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 294 ze zm.), ustawie z 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407), ustawie z 4.11.2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019 r. poz. 473), ustawie z 23.10.2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz.U. poz. 2192 ze zm.), ustawie z 31.01.2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz.U. poz. 303 ze zm.), ustawie z 31.07.2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz.U. poz. 1622 ze zm.), ustawie z 19.07.2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. poz. 1818).

Warto zauważyć, że ustawa o pomocy społecznej nie stanowi bezpośredniego rozwinięcia przepisów konstytucyjnych. Polska ustawa zasadnicza nie zawiera regulacji odnoszących się wprost do pomocy społecznej. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. poz. 483 ze zm.) odwołuje się do niej jedynie w sposób pośredni, przez zasadę pomocniczości i instytucję zabezpieczenia społecznego. W art. 67 przyznaje obywatelom prawo do zabezpieczenia społecznego – ochrona w ramach zabezpieczenia społecznego przysługuje w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę, inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Prawo do zabezpieczenia społecznego mają również osoby pozostające bez pracy nie z własnej woli i nieposiadające innych środków utrzymania. Wskazany przepis dotyczy jedynie kilku sytuacji, w których udzielana jest pomoc społeczna: choroby, inwalidztwa, podeszłego wieku, ocenianych na dodatek w kategoriach niezdolności do pracy. Katalog powyższych okoliczności uzupełnia bezrobocie. Natomiast poza konstytucyjnym prawem do zabezpieczenia społecznego pozostaje wiele innych sytuacji wymienianych w ustawie o pomocy społecznej. Ponadto art. 67 Konstytucji RP nie wskazuje nawet ogólnie form zabezpieczenia społecznego, nie określa, czy ma być ono realizowane przez ubezpieczenia, czy pomoc społeczną. Podobnie należy potraktować inne postanowienia Konstytucji RP, jak np. art. 71 i 72, zapewniające ochronę rodzinie i dziecku, art. 75 – traktujący o przeciwdziałaniu bezdomności czy art. 69 – przewidujący pomoc dla osób niepełnosprawnych. Wskazane przepisy jedynie pośrednio i na dużym poziomie ogólności odwołują się do ochrony jednostki w sferze pomocy społecznej i z całą pewnością nie dają podstaw do twierdzenia, że prawo do pomocy społecznej jest prawem wyrażonym w Konstytucji RP. Pogląd taki wyrażony jest również w orzecznictwie. Trybunał Konstytucyjny zauważył, że wyprowadzanie prawa do pomocy społecznej z prawa do zabezpieczenia społecznego jest wątpliwe, samo zaś prawo do pomocy społecznej

wymagałoby odrębnego wyartykułowania w ustawie zasadniczej². O ile zatem nie ma wątpliwości co do tego, że pomoc społeczna jest elementem zabezpieczenia społecznego, o tyle istnieją uzasadnione wątpliwości co do zawarcia prawa do pomocy społecznej w prawie do zabezpieczenia społecznego w zakresie, w jakim wymienione jest ono w Konstytucji RP.

Prawa do pomocy społecznej nie można dochodzić na podstawie konkretnych przepisów konstytucyjnych. Nie oznacza to jednak braku jego ochrony. Prawo to jest bez wątpienia prawem socjalnym, wynika z regulacji międzynarodowych obowiązujących nasz kraj, a zakres jego ochrony wyznacza ustawa.

Prawu do pomocy społecznej przypisuje się w literaturze charakter prawa podmiotowego. Ustalenie jego zakresu i rzeczywistej ochrony, jak słusznie zauważa S. Nitecki, możliwe jest dzięki analizie praw do konkretnych świadczeń. Prawo do pomocy społecznej oznacza zdaniem autora „możliwość ubiegania się o jakiekolwiek świadczenie z tego zakresu, natomiast prawo do świadczenia ujmowane jest w sposób zawężony i wiązane jest ze spełnieniem wymogów do otrzymania konkretnego zindywidualizowanego świadczenia. Oznacza to, że osoba lub rodzina spełniająca wymogi do otrzymania świadczenia z pomocy społecznej będzie miała prawo do pomocy społecznej, natomiast prawo do pomocy społecznej nie jest równoznaczne ze spełnieniem wymogów do otrzymania wszystkich świadczeń występujących w pomocy społecznej”³. Status publicznego prawa podmiotowego autor przypisuje takim świadczeniom, jak: zasiłek stały, zasiłek okresowy, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie kosztów związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, praca socjalna, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, pobyt w domu pomocy społecznej. Statusu takiego nie mają: zasiłek celowy, zasiłek, pożyczka i pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie, pobyt w rodzinnym domu pomocy, usługi ośrodka wsparcia. Istotą świadczeń mających status publicznego prawa podmiotowego jest to, że osobom spełniającym warunki do otrzymania świadczenia przysługuje roszczenie o jego przyznanie. Niemniej nie wyłącza to wykorzystywania przez organ zasady uznaniowości. Zasada ta ma zastosowanie przy przyznawaniu wszystkich świadczeń z pomocy społecznej⁴ i odróżnia je od innych świadczeń systemu zabezpieczenia społecznego. Niemniej zakres wykorzystania tej zasady jest zróżnicowany, w konsekwencji dyferencjacji podlega również sytuacja osób ubiegających się o pomoc. Najsilniejszą pozycję mają osoby domagające się świadczeń, którym przysługuje status publicznego prawa podmiotowego. Ochrona prawna w pozostałych przypadkach jest znacznie słabsza.

² K. Zamorska, *Prawa społeczne jako program przebudowy polityki społecznej*, Wrocław 2010, s. 206.

³ S. Nitecki, *Prawo do pomocy w polskim systemie prawnym*, Warszawa 2008, s. 13–14.

⁴ S. Nitecki, *Prawo...*, s. 226.

Komentarz stanowi kompleksowe i przystępne omówienie przepisów ustawy o pomocy społecznej. Poszczególne zagadnienia przybliżono z uwzględnieniem poglądów prezentowanych w literaturze i orzecznictwie sądowym oraz rozporządzeń wydanych do komentowanej ustawy. Czytelnicy mogą zapoznać się z konkretnymi problemami, które pojawiały się w działalności organów pomocy społecznej, propozycją ich rozwiązań oraz stanowiskiem składów orzekających w podobnych sprawach.

W piątym wydaniu komentarza omówiono m.in.:

- obszerną nowelizację ustawy dotyczącą zmian w ustalaniu opłat za pobyt w domu pomocy społecznej i zwalnianiu z tych opłat,
- kwestię możliwości wprowadzania ograniczeń przemieszczania się mieszkańców domów pomocy społecznej i placówek całodobowej opieki dla osób przewlekle chorych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych,
- wpływ ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych na przepisy o pomocy społecznej, w tym pozycję prawną dyrektora centrum, konieczność odbycia specjalizacji w zakresie organizacji pomocy społecznej oraz regulację dotyczącą wydawania przez dyrektora decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej,
- zmiany odnoszące się do mieszkań chronionych ze szczególnym uwzględnieniem zróżnicowanego przeznaczenia mieszkań wspieranych i treningowych,
- sytuację osób całkowicie ubezwłasnowolnionych umieszczanych w domach pomocy społecznej i placówkach całodobowej opieki dla osób przewlekle chorych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych,
- zmiany w zakresie ochrony danych osobowych,
- nową regulację zwrotu z rachunków płatniczych kwot świadczeń pomocy społecznej przekazanych po śmierci osoby uprawnionej.

Publikacja przeznaczona jest przede wszystkim dla pracowników urzędów administracji publicznej, pracowników socjalnych, prawników oraz innych osób zajmujących się zawodowo pomocą społeczną. Może być również wykorzystywana do celów dydaktycznych, służyć pomocą osobom podnoszącym kwalifikacje w ramach specjalizacji, szkoleń i studiów podyplomowych.

Iwona Sierpowska – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor na Wydziale Prawa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Humanistycznospołecznego SWPS; radca prawny; autorka monografii, podręczników oraz licznych artykułów z zakresu prawa administracyjnego, pomocy społecznej i problematyki socjalno-prawnej; wykładowca i trenerka na szkoleniach dla pracowników sądów, urzędów administracji oraz pracowników socjalnych. Jest laureatką nagrody Złote Skrzydła Gazety Prawnej, przyznanej za książkę *Prawo pomocy społecznej*.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLWUER.PL
WWW.PROFINFO.PL